

Ἐκ τῶν παραπάνω ὀνόματα πόλεων, μόνο τὰ δύο πρῶτα ὑπῆρξαν καί ὀνόματα θεμάτων. Ἐπίσης λοιπόν μπορεί κανείς νά συμπεράνει ὅτι ὁ γεωγραφικός προσδιορισμός στούς τίτλους τῶν ταξιαρχῶν δήλωνε μονάχα τό μέρος στό ὁποῖο ἐστάθμευαν καί τό ὁποῖο ἐνδεχομένως θά ὑπερασπίζονταν³⁸. Ὅταν συμμετείχαν σέ ἐκστρατεία, οἱ ταξίαρχοι ὑπάγονταν στόν *ὀπλιτάρχη* ἢ *ἀρχηγέτη*, δηλ. τόν γενικό διοικητή τοῦ πεζικοῦ³⁹.

Δέν γνωρίζουμε πολλά πράγματα γιά τήν προέλευση τῶν στρατιωτῶν τῶν ταξιαρχῶν. Στά *Praecepta Militaria* διαβάζουμε πῶς οἱ πεζοί ἔπρεπε νά εἶναι Ῥωμαῖοι, Ἀρμένιοι ἢ καί Ῥῶσοι⁴⁰. Πουθενά δέν γίνεται λόγος γιά στρατιωτικά κτήματα, τὰ ὁποῖα ἦταν, φαίνεται, μόνο γιά ἵππεις. Φαντάζεται λοιπόν κανείς πῶς οἱ πεζικάριοι αὐτοί θά ἦταν μισθοφόροι. Ἡ χρηματοδότησή τους θά μπορούσε ἴσως νά ἐξασφαλιζόταν ἀπό τήν ἔκτακτη «ἐπήρεια» πού ἐπιδύρνε τούς καλλιεργητές τῆς γῆς καί πού ὀνομαζόταν *ἐκβολή* ἢ *ἐξόπλισις κονταράτων* (ὀπλιτῶν), *ματζουκάτων* ἢ *μαλάρτων* (στρατιωτῶν ὀπλισμένων μέ ραβδιά), *τοξοτῶν*, κ.λπ.⁴¹. Θά στρατολογοῦνταν στό ἐξωτερικό ἀλλά καί μέσα στήν αὐτοκρατορία, ὑποθέτουμε στά λιγώτερο ἀναπτυγμένα στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ. Ὅταν ὁ Βασίλειος Β΄ πῆρε τὰ Βοδενά τό 1015, ἐγκατέστησε ἐκεῖ *Ῥωμαίους... τούς καλουμένους κονταράτους*, τούς ὁποίους ὁ ἐπίσκοπος Δεαδόλεως Μιχαήλ περιγράφει ὡς *θηριώδεις ἀνθρώπους καί φονικούς, ἀνελεήμονάς τε καί ὀδοστάτας*⁴². Δυσκολεύεται κανείς νά φαντασθεῖ τί εἶδους ἀνθρώποι ἦταν αὐτοί πού κατόρθωσαν νά τρομοκρατήσουν πληθυσμούς πού εἶχαν περάσει ἀπό τόσα χρόνια πολέμου.

Οἱ ταξίαρχοι πού γνωρίζουμε δέν φαίνεται νά ἀνήκαν στήν ἀριστοκρατία. Οἱ τιμητικοί τους τίτλοι, ὅταν ὑπάρχουν, τούς τοποθετοῦν στό μέτριο γιά τόν 11ο αἰῶνα ἐπίπεδο τοῦ σπαθαροκανδιδάτου ἢ τοῦ πρωτοσπαθαρίου⁴³. Μερικά ἀπό τὰ ὀνόματά τους⁴⁴ μαρτυροῦν Ἀρμενική ἢ Γεωργιάνικη καταγωγή. Ἐπισημαίνεται μάλιστα κανείς ἄν ἦ ὑπηρεσία στό αὐτοκρατορικό πεζικό ἀποτελοῦσε παραδοσιακή ἀπασχόληση γιά ὀρισμένες οἰκογένειες: ἀπό τούς λίγους ταξίαρχους πού γνωρίζουμε μέ τό ὄνομά τους, τρεῖς ἀνήκαν στήν οἰκογένεια τῶν (Ἀ)Βαλάντιων.

38. Παραδείγματα ἀπό τήν Μακεδονία καί τήν Συρία: *Sovety i rasskazy*, 174· Cheynet, *Axiarque*, 235.

39. Βλ. *Bulletin de Correspondance Hellénique* 36 (1912) 567-571 (Ἐπίδιος Βραχάμης, ταξίαρχος· ἐπιγραφή ἀπό τήν Θράκη, τῆς ἐποχῆς τοῦ Βασιλείου Β΄). Πρβλ. *Les listes...*, 335.

40. Kulakovskij, 1, 2.

41. Ἡ «ἐπήρεια» αὐτή ἀναφέρεται ἀπό τό 1044 ὡς τό 1088 στούς καταλόγους φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν. Βλ. I. καί Π. Ζέπων, *Jus Graecoromanum I*, Ἀθήνα 1931, 617 καί *Ἐγγραφα Πάτριου*, ἀρ. 6, στ. 54.

42. Sculitzes, 352.

43. Ἐκτός ἀπό ὄσους ἀναφέρθηκαν πιό πάνω, γνωρίζουμε καί τούς σπαθαροκανδιδάτους Ἀδράμιο, Βάρδα καί Φαρισμάνιο (G. Zacos, *Byzantine Lead Seals II*, Berne 1984, ἀρ. 355, 370· Λάμπρου, *Κατάλογος II*, 67, ἀρ. 4378) καί τούς πρωτοσπαθαρίους Μιχαήλ Παχύ, Βάρδα (πού κατοικοῦσε στήν Ἑλλάδα) καί Ἀνδρόνικο Βαλάντη (Κωνσταντοπούλου, ἀρ. 224· Γ.Ράλλη - Μ.Ποτλῆ, *Σύνταγμα τῶν θεῶν καί ἱερῶν κανόνων 5*, 57· *Fontes Minores 3*, 1979, 268).

44. Γνωρίζουμε δύο ἀκόμη ὀνόματα ταξιαρχῶν τῆς Νότιας Ἰταλίας, Κωνσταντίνος τοῦ Κοντοῦ καί Λέων Μαυρούτζικος: Falkenhausen, 126.